

Sygn. akt I C 2776/15 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 maja 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący: SSR Monika Drzewiecka

Protokolant: st. sekr. sąd. Wioletta Rosołowska

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2016 r. we Włocławku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko A. T.

o zapłatę

1. umarza postępowanie co do kwoty 1.660 zł (jeden tysiąc sześćset sześćdziesiąt złotych);
2. oddala powództwo;
3. nie obciąża pozwanej A. T. kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w S. złożyła w dniu 26 lutego 2015 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie, w którym wniosła o zasądzenie od pozwanej A. T. kwoty 2.936,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że wierzytelność dochodzona od pozwanej wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 16 października 2014r. za pośrednictwem upoważnionego przedstawiciela. Na mocy tej umowy przedstawiciel udzielający pożyczek w imieniu powoda przekazał osobiście, do rąk własnych pozwanej kwotę pożyczki w wysokości 1.500 zł. Zgodnie z treścią umowy pożyczki strony uzgodniły spłatę pożyczki w 12 ratach tygodniowych, od dnia 15 listopada 2014r. Całkowita kwota do zapłaty wynikająca z umowy pożyczki wyniosła 3.468zł, na co składały się: kwota przekazana pozwanej powiększona o wynikające z umowy oprocentowanie – 1.712,47 zł, prowizja – 225 zł, koszt ustanowienia zabezpieczenia – 1.530,53zł. Pozwana spłaciła powodowi część pożyczki, która została zaksięgowana: na wezwania do zapłaty 41 zł, na część odsetek w kwocie 18,26 zł, część należności głównej w kwocie 440,74 zł. Pomimo kilkukrotnego wezwania pozwanej do spłaty brakującej części pożyczki, pozwana nie uregulowała swoich należności. Całkowita kwota do spłaty na dzień wniesienia pozwu wyniosła 2.936,39 zł na co składa się:

1. kwota 2.935,20zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki wraz z opłatami związanymi z udzieleniem pożyczki, w tym: kwota 1.558,72 zł tytułem udzielonej pożyczki powiększonej o wynikające z umowy oprocentowanie, kwota 225 zł tytułem prowizji, kwota 1.151,48 jako koszt ustanowienia zabezpieczenia;
2. skapitalizowane odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w kwocie 1,19 zł.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od skapitalizowanych odsetek umownych na podstawie art. 482 § 1 k.c. Wskazał, że dochodzona wierzytelność jest bezsporna, gdyż pozwany do dnia dzisiejszego nie spłacił pożyczki w całości.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 19 marca 2015r. stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał sprawę do Sądu Rejonowego we Włocławku.

W dniu 16 października 2015r. Sąd Rejonowy we Włocławku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. W terminie ustawowym pozwana złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty w całości, w którym podniosła zarzut wykonania zobowiązania w postaci zwrotu pożyczki wraz z odsetkami maksymalnymi; w pozostałym zakresie twierdząc, że umowa pożyczki jest nieważna jako sprzeczna z przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego; zaś umowa stanowi przykład wyzysku. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Pismem z dnia 19 maja 2015r. powódka cofnęła powództwo co do kwoty 200 zł, zaś pismem z dnia 12 stycznia 2016r. (data prezentaty) powódka cofnęła ostatecznie powództwo co do kwoty 1.660 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 października 2014 roku strony zawarły umowę pożyczki. Pożyczkodawca udzielił pożyczki w kwocie 1.500 zł na okres 360 dni. W §2 wskazano, że całkowita kwota do zapłaty wynosi 3.468 zł w tym: 1.500 zł kwota pożyczki, kwota oprocentowania pożyczki wyniesie 212,47 zł, prowizja – 225 zł i koszty ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane jest z udzieleniem pożyczki – 1.530,53 zł.

dowód: umowa – k. 27-27v; umowa dodatkowa – k. 28; harmonogram – k. 29; upoważnienie – k. 30; potwierdzenie przelewu – k. 31; wniosek – 32; regulamin – k. 39-46v

Pismami z dnia 05 grudnia 2014r. i 29 grudnia 2014r. strona powodowa wezwała pozwaną do zapłaty.

dowód: pismo z dnia 05.12.2014r. z potwierdzeniem nadania – k. 33-34; pismo z dnia 29.12.2014r. z potwierdzeniem nadania – k. 35-36

W dniu 06 listopada 2014r. Biuro (...) S.A. w W. wystawiło na stronę powodową fakturę na kwotę 5.547,30 zł tytułem opłaty ryczałtowej/dostępowej. W dniu 19 listopada 2014r. dokonano zapłaty za fakturę.

dowód : faktura – k. 47; potwierdzenie przelewu – k. 48

Pozwana spłaciła stronie powodowej kwotę 1.660 zł.

dowód : wydruk z systemu wpłat – k. 94; potwierdzenia przelewu – k. 66-78

Pozwana jest osobą chorą, przebywa pod opieką Poradni Onkologicznej.

dowód: okoliczność bezsporna; zaświadczenie – k. 79; zeznania pozwanej – k. 102-102v

Sąd zważył, co następuje:

Niniejsza sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, których prawdziwość nie budziła wątpliwości. Pozwana kwestionowała ważność umowy pożyczki, twierdząc, że jest ona sprzeczna z prawem i zasadami współżycia społecznego.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki zawarta przez powoda i pozwaną (art. 720 kc). Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

Sąd umorzył postępowanie w zakresie cofniętego powództwa, jak w pkt. 1 wyroku na podstawie art. 355 § 1 kpc, z zastosowaniem przepisu art. 203 kpc.

W pozostałym zakresie, w ocenie Sądu powództwo jest bezzasadne i podlegało oddaleniu w całości.

Powód wykazał, że strony zawarły umowę, na mocy której powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 1.500 zł, którą to kwotę pozwana zobowiązała się spłacić w ciągu 360 dni, w ratach tygodniowych wraz z odsetkami w wysokości 212,47 zł, prowizją w wysokości 225 zł oraz kosztami ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 1.530,53 zł. Łączne zadłużenie pozwanej wynikające z umowy pożyczki kwoty 1.500zł, to kwota 3.468zł, przy czym całkowity koszt pożyczki wyniósł 1.968 zł. Pozwana spłaciła powodowi łącznie kwotę 2.160 zł.

W tym miejscu wskazać należy, że strona powodowa naliczyła pozwanej i rozliczyła z dokonanych przez nią wpłat kwotę 41 zł z tytułu kosztów wystawionych wezwań do zapłaty oraz kwotę 440,74zł tytułem zapłaty części należności głównej, na którą składały się koszty zabezpieczenia, których powstanie związane było z udzieleniem pożyczki. Wskazane opłaty za wezwania do zapłaty zostały zastrzeżone w zawartej przez strony umowie pożyczki, jako obciążające pozwaną w razie niewykonania umowy pożyczki przez pożyczkobiorcę. Z kolei koszt ustanowienia zabezpieczenia ustalony w umowie to kwota 1.530,53 zł, a zatem kwota stanowiąca ok. 102% wartości udzielonej pożyczki (1.500 zł), kwota ta, zgodnie z treścią umowy, powstała w związku ze sposobem zabezpieczenia umowy pożyczki – wystąpieniem i uzyskaniem przez pożyczkodawcę od poszczególnych podmiotów informacji gospodarczych o zobowiązaniach osoby fizycznej oraz uzyskaniem telefonicznej, mailowej lub pisemnej weryfikacji informacji dotyczących źródła i wysokości uzyskiwanego przez pożyczkobiorcę dochodu, bieżącej kontroli sytuacji finansowej osoby fizycznej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości, oraz wszelkich innych czynników mogących wpłynąć na sposób wykonywania umowy pożyczki przez osobę fizyczną.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353 § 1 k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie określa granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385¹ § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują na to, że w odniesieniu do zastrzeżonych w umowie należności za czynności pożyczkodawcy w postaci wezwań do zapłaty oraz czynności monitorujących zdolność kredytową pozwanej oraz jej sytuację finansową, postanowienia umowy nie były z pozwaną jako konsumentem indywidualnie uzgadniane, a niewątpliwie kształtują jej obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwanej, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. Umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Pozwana jako pożyczkobiorca nie miała rzeczywistego wpływu na treść tych postanowień umownych, które zostały jej narzucone w omawianym zakresie przez pożyczkodawcę. Powód posługiwał się wzorcem umowy w omawianym zakresie, zaś kwestionowane postanowienia umowne o kosztach obciążających pożyczkobiorcę w przypadku niewykonania zobowiązania oraz nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek zapłaty składki zabezpieczenia, zostały przejęte z wzorca

umowy zaproponowanej pozwanej jako konsumentowi przez kontrahenta. Omawiane postanowienia umowy pożyczki kształtują określony obowiązek konsumenta, w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami, gdyż zastrzegają dodatkowe opłaty w rażąco wygórowanej wysokości, które w dodatku zostały z góry ściśle i dokładnie określone.

Wskazać przy tym należy, iż opłata za wezwanie do zapłaty (po 18 zł za pierwsze i drugie wezwanie wysłane za pośrednictwem poczty), uwzględniając wysokość kosztów tego rodzaju usług stosowanych przez firmy je świadczące, jest znacznie zawyżona, w szczególności, że z załączonej do akt sprawy przez powoda kserokopii książki nadawczej wynika, że wezwania do zapłaty skierowane do pozwanej przesłano za pośrednictwem znanego powszechnego operatora.

W tym miejscu podkreślić również należy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zapadłym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09, za niedozwolone i zakazane do wykorzystywania w obrocie z konsumentami zostały uznane postanowienia wzorców umownych nakładających na kredytobiorcę obowiązki w postaci konieczności poniesienia kosztów związanych z monitorowaniem kredytobiorcy, w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z umowy – a dotyczyło to kosztów telefonicznych upomnień, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu w postaci zawiadomień, upomnień itp., wyjazdu interwencyjnego do kredytobiorcy. Analogicznie orzekł Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 9 października 2006 roku w sprawie o sygn. akt XVII AmC 101/05.

Odnosnie zaś kosztów związanych ze składką zabezpieczenia wskazać należy, że jej wysokość jest nie tylko nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki ale także do rodzaju czynności, których podjęcie pokrywa. Podkreślić przy tym należy, że koszt ten precyzyjnie wskazano w umowie pożyczki (stanowiącej źródło dochodzonego roszczenia) niezależnie od zawarcia umowy dodatkowej stanowiącej integralną część umowy pożyczki. W ocenie Sądu trudno byłoby przyjąć, że czynności przedsięwzięte przez pożyczkodawcę a związane z monitoringiem sytuacji finansowej pozwanej, wymagały poniesienia wydatków kształtujących się na poziomie 1.530,53zł. Niezależnie od powyższego podnieść należy, iż powód, zgodnie z przepisem art. 6 k.c., musiałby wykazać, że czynności te zostały w ogóle podjęte. Tymczasem z załączonej przez powoda dokumentacji nie wynika, aby w związku z przedmiotową umową pożyczki, zwracał się on do jakichkolwiek instytucji finansowych z wnioskiem o przekazanie informacji o zobowiązaniach pozwanej, weryfikował (telefonicznie, mailowo lub pisemnie) informacje dotyczące źródła i wysokości uzyskiwanego przez pozwaną dochodu, czy też na bieżąco kontrolował sytuację finansową pozwanej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości. Strona powodowa, co prawda załączyła do akt sprawy fakturę VAT wystawioną przez Biuro (...) S.A., ale z dokumentu tego nie wynika jednak, aby otrzymane od w/w podmiotu informacje dotyczyły pozwanej. Powód nie udowodnił powyższego a to, zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c., na nim ciążył obowiązek udowodnienia, nie tylko tego, że koszty te zostały poniesione w związku z uzyskaniem informacji, co do osoby pozwanej ale i w jakiej wysokości, jako że z faktu tego wywodził skutki prawne. Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że powód, jako strona inicjująca proces, jest obowiązany do udowodnienia wszystkich twierdzeń pozwu, w oparciu o które sformułował swe roszczenie. Wskazać wreszcie należy, że kwota ta pobierana jest tytułem ustanowienia zabezpieczenia, co wskazywałoby, że to uaktualnia się w przypadku braku spłaty zadłużenia. Tymczasem biorąc pod uwagę czynności, jakie mają być podjęte w ramach ustanowienia zabezpieczenia, wskazać należy, że te w żaden sposób nie zmierzają do pokrycia niespłaconego zadłużenia. Mają jedynie charakter technicznych czynności sprawdzających stan finansowy pozwanej.

W konsekwencji należy uznać, że zastrzeżenie dochodzenia od pozwanej zapłaty opłat za wezwania do zapłaty i upomnienia oraz składki zabezpieczenia jest niedozwolonym postanowieniem umownym, a jako takie – w świetle przepisu art. 385¹ § 1 k.c. – nie wiąże pozwanej. W ocenie Sądu,

odnosząc się do twierdzeń pozwanej, nie można mówić o nieważności umowy, tylko o nieważności, niektórych jej zapisów, o czym mowa we wcześniejszej części uzasadnienia.

Dodatkowo wskazać należy, że uwzględniając wysokość opłat, o których mowa wyżej, jak również składki zabezpieczenia, a także to, że już w samej umowie ustalono je na stałym poziomie niezależnie od kosztów faktycznie poniesionych w związku z podjęciem określonych czynności, obciążenie nimi pożyczkobiorcy można również rozważać w kategoriach kary umownej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego za niewykonanie w terminie świadczenia pieniężnego. Wszelkie bowiem dodatkowe opłaty, jak opłaty za czynności windykacyjne, czy też związane z uzyskaniem informacji finansowych o pożyczkobiorcy, muszą mieć uzasadnienie ekonomiczne i nie mogą być określone w sposób dowolny.

W konsekwencji, Sąd w omawianym zakresie - co do należności z tytułu kosztów wezwań do zapłaty i upomnień w łącznej wysokości 41 zł oraz składki zabezpieczenia w kwocie 1.530,53 zł – uznał je za świadczenie nienależne. Sąd wziął pod uwagę, że należności te zostały rozliczone z kwoty 500 zł, którą uiszczyła pozwana (przed wniesieniem pozwu). $(3.468\text{zł}-1.530,53\text{zł}/\text{koszty zabezpieczenia}/= 1.937,47\text{ zł}; 1.937,47\text{zł}-2.160\text{zł} /\text{uiszczone przez pozwaną}/ = - 222,53\text{ zł}.$ Zatem, w ocenie Sądu pozwana nadpłaciła powódce kwotę 222,53 zł.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd oddalił powództwo w całości, tak jak w pkt. 2 wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. tak jak w pkt. 3 wyroku. Strona powodowa poniosła koszty w wysokości 717,54 zł; zaś strona pozwana w kwocie 617 zł. Jako, że cofnięcie powództwa nastąpiło na skutek uiszczenia przez pozwaną, kwoty 1660 zł po wytoczeniu powództwa, uznać należy, iż powód wygrał proces w 49 %. (żądał 2.936,39 zł, gdyby nie cofnięcie /na skutek wpłat pozwanej/ – powództwo byłoby uwzględnione w kwocie 1.437,47 zł). W ocenie Sądu nie może ująć jednak uwadze Sądu, że pozwana zapłaciła powodowi więcej, niż powinna, w związku z tym nie można obciążać jej dodatkowo kosztami procesu. Sąd uwzględnił trudną sytuację życiową i zdrowotną pozwanej, m.in. to, że jest pod stałą opieką Poradni Onkologicznej z uwagi na chorobę nowotworową. Mając to na uwadze, Sąd postanowił odstąpić od obciążania pozwanej kosztami procesu, dzielając stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 14 stycznia 1974 r. (II CZ. 223/73 LEX nr 7379), iż zastosowanie przez Sąd wskazanego przepisu powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.